

19.03.2024

SPRÁVA ZO SLUŽOBNEJ CESTY A ODPORÚČANIA

na základe pozorovateľskej návštevy Katalánska (Španielsko) od 18. do 20. decembra 2023 s cieľom posúdiť na mieste model jazykovej imerzie v Katalánsku, jeho vplyv na rodiny, ktoré sa do tohto regiónu sťahujú a bývajú v ňom, ako aj na viacjazyčnosť a nediskrimináciu a zásadu právneho štátu, na základe petícií č. 0858/2017, 0650/2022 a 0826/2022

Výbor pre petície

Účastníci služobnej cesty:

Jana Toom	(Renew) (vedúca služobnej cesty)
Peter Jahr	(PPE)
Kosma Złotowski	(ECR)
Maria Angela Danzi	(NI)

Poslanci účastníci ex officio:

Dolors Montserrat	(PPE)
Rosa Estaràs Ferragut	(PPE)
Maite Pagazaurtundúa	(Renew)
Jorge Buxadé Villalba	(ECR)
Diana Riba i Giner	(Verts/ALE)

Úvod

Cieľom tejto pozorovateľskej návštevy, ako sa uvádza v článku 228 ods. 1 rokovacieho poriadku, bolo prešetriť tvrdenia uvedené v petíciách, zistiť skutočnosti, hľadať riešenia, stretnúť sa s predkladateľmi petícií č. 0858/2017, 0650/2022 a 0826/2022 priamo na mieste a nadviazať dialóg s regionálnymi orgánmi, aby sa lepšie pochopili rôzne aspekty týkajúce sa modelu jazykovej imerzie v Katalánsku. Služobná cesta umožnila výboru lepšie pochopiť vplyv tohto modelu na rodiny, ktoré sa sťahujú do regiónu a bývajú v ňom, ako aj na viacjazyčnosť, nediskrimináciu a dodržiavanie medzinárodného práva a práva EÚ.

Stručná správa o stretnutiach

Pondelok 18. decembra 2023

Stretnutie s predkladateľmi petícií – Barcelona

Delegácia sa 18. decembra stretla s predkladateľmi petícií: Anou Losadovou, predkladateľkou petície č. 0858/2017 – „Asamblea por una Escuela Bilingüe“, a Jordim Lópezom Gilom, predkladateľom petície č. 0650/2022:

- *Ana Losada* vyjadrila svoj názor na vzdelávací systém v Katalánsku: systém je jednojazyčný v katalánčine. Výučba detí od troch do siedmich rokov prebieha len v katalánčine a španielčina sa v škole začína vyučovať v druhom ročníku základnej školy, teda keď majú žiaci sedem rokov. Deti vo veku od troch do siedmich rokov môžu študovať angličtinu, ale nie španielčinu. Učitelia hovoria len po katalánsky, čo nie je materinský jazyk mnohých žiakov. Škola odporúča rodičom, aby deťom čítali rozprávky, pozerali televíziu a rozprávali sa s nimi v katalánčine. Nemôžu sa učiť čítať a písať vo svojom materinskom jazyku, španielčine. Nebudú študovať žiadny predmet v španielčine a budú mať len dve alebo tri hodiny španielskeho jazyka týždenne. Tým sa dostávajú žiaci, ktorých materinským jazykom je španielčina, do zložitej situácie, v ktorej majú väčšiu pravdepodobnosť neúspechu, pretože ich materinský jazyk nie je v škole vítaný, keďže ho vláda autonómneho spoločenstva nepovažuje za jazyk Kataláncov. V prípade detí so špeciálnymi potrebami je situácia ešte horšia, keďže katalánske ministerstvo školstva napriek ich ťažkostiam neberie do úvahy ich španielsky materinský jazyk. Študenti, ktorí prichádzajú do katalánskej školy z inej časti Španielska alebo sveta, sú v rámci systému na jeden rok umiestnení do „hostiteľskej triedy“ s jediným cieľom – naučiť sa katalánsky jazyk. Stratia najmenej jeden rok, kým budú vedieť správne hovoriť a písať po katalánsky. Stratia právo študovať v španielčine. Katalánsky vzdelávací systém podľa nej poškodzuje španielsky hovoriacich, najmä študentov so špeciálnymi potrebami, a bráni mobilite rodín z iných častí Španielska.
- *Jordi López Gil* vysvetlil svoju osobnú situáciu ako otec dvoch detí, ktoré študujú v 5. ročníku základnej školy a v 3. ročníku strednej školy. Staršiemu synovi bol diagnostikovaný Aspergerov syndróm a po siedmich rokoch boja rodina požiadala ministerstvo školstva, aby dodržalo zákon a syn mohol študovať niektoré predmety aj v španielčine. Škola zamietla jeho žiadosť o štúdium aspoň jedného predmetu v španielčine. Rozhodol sa obrátiť na súd, ktorý v decembri 2021 rozhodol v jeho prospech. O šesť mesiacov neskôr prijala správa jednostranné rozhodnutie a odmietla

uplatniť súdne rozhodnutie o minimálne 25 % výučby v španielčine (pre jeho syna bola predmetom, ktorý mal byť v španielčine, matematika). Regionálne školské úrady rozhodnutie súdu nerešpektovali. Nesplnenie povinnosti oznámil Vyšší súd Katalánska, ktorý okamžite nariadil jeho opätovné vykonanie do konca septembra 2022. Predkladateľ petície sa domnieva, že je nespravodlivé a neľudské, aby bol žiak so špeciálnymi potrebami vo svojej vlastnej krajine nútený študovať v jazyku, ktorý nie je jeho materinským jazykom.

Po vystúpeniach predkladateľov petícií sa slova ujali poslanci Európskeho parlamentu **pani Jana Toom, pán Peter Jahr, pán Kosma Zlotowski a pani Maria Angela Danzi**, aby začali diskusiu.

Pýtali sa, či sa situácia od roku 2021 zmenila a či je vyučovanie v španielčine 25 % času dostatočné na to, aby sa žiaci naučili správne po španielsky. Pýtali sa, prečo sa školy neriadili súdnymi rozhodnutiami, či neboli právne záväzné alebo právoplatné? Uplatňujú sa rozsudky „erga omnes“ alebo na konkrétne prípady?

Pani Losada vysvetlila, že situácia sa zhoršila; tlak v triedach, na chodbách, ihriskách a počas mimoškolských aktivít je vyšší. Po rozhodnutí z roku 2021, v ktorom sa vyžadovalo, aby sa 25 % predmetov vo všetkých školách vyučovalo v španielčine, došlo k určitému pokroku, ale katalánska školská správa vydala dekrét, ktorým sa toto rozhodnutie zablokovalo. Tento dekrét je teraz na Ústavnom súde, ktorý musí vyriešiť právnu situáciu. Pani Losada vysvetlila, že základným zákonom v jazykových otázkach v španielskom vzdelávacom systéme, a teda aj v katalánskom systéme, je článok 3 ústavy, v ktorom sa stanovuje úradný štatút španielčiny v celom Španielsku a možnosť, aby autonómne spoločenstvá zaviedli na svojom území ako úradné iné jazyky. Katalánsko sa rozhodlo zaviesť okrem španielčiny ako úradné jazyky aj katalánčinu a arančinu. Pokiaľ ide o používanie španielčiny vo vzdelávacom systéme, jej úradný štatút znamená, že existuje právo na vzdelávanie v španielčine (STJ 31/2010). Uvádza sa tiež, že španielčina a druhý úradný jazyk autonómneho spoločenstva musia byť dorozumievacie a študijné jazyky „na rovnakej úrovni“, čo znamená, že nie je možné uprednostniť jeden z nich pred druhým. V súlade s ústavou a ústavnou doktrínou, ktorá ju vykladá, sa musí španielčina všeobecne používať v správe (vrátane školskej správy), a existuje právo na vyučovanie v španielčine, pričom tento jazyk nemožno vylúčiť ako dorozumievací a vyučovací jazyk.

V štatúte autonómie Katalánska sa stanovuje úradný štatút katalánčiny (článok 6) a arančiny (článok 6 ods. 5), pričom v článku 6 ods. 2 sa uvádza, že v Katalánsku je úradným jazykom aj španielčina. V katalánskom zákone o vzdelávaní (zákon č. 12/2009) sa v článku 11 stanovuje, že katalánčina, vlastný jazyk Katalánska, je jazykom, ktorý sa bežne používa ako dorozumievací a vyučovací jazyk. Španielčina sa v ňom neuvádza, ale v súlade s požiadavkami článku 3 ústavy by sa tým nemalo brániť používaniu španielčiny ako bežného jazyka vo vyučovaní. Praktické vylúčenie španielčiny zo vzdelávacieho systému bolo v Katalánsku dosiahnuté a podporované z verejných zdrojov, čo viedlo vnútroštátne ministerstvo školstva k tomu, že sa obrátilo na súdy, aby dosiahlo minimálnu prítomnosť španielčiny vo vzdelávaní. Po tomto odvolaní Najvyšší súd Katalánska nariadil vykonať opatrenia, aby všetci študenti verejného vzdelávacieho systému absolvovali aspoň 25 % výučby v každom z úradných jazykov (STSJ Katalánska zo 16. decembra 2020). Súd sa domnieval, že prítomnosť španielčiny vo vzdelávacom systéme je „reziduálna“. Generalitat (samospráva Katalánska) otvorene odmietla splniť rozhodnutie súdu a dokonca požiadala školy, aby rozhodnutie nevykonali. Ministerstvo školstva nedodržalo podmienky rozhodnutia súdu. Generalitat sa rozhodla

vyhlásiť zákonný dekrét (zákonný dekrét č. 6/2022) a zákon (zákon č. 8/2022), aby zabránila výkonu už uvedeného rozhodnutia Najvyššieho súdneho dvora Katalánska. Najvyšší súd Katalánska vzniesol v súvislosti s týmito zákonmi otázku protiústavnosti a Ústavný súd zatiaľ o tejto otázke nerozhodol. Medzitým Najvyšší súd Katalánska, ktorý odmietol prijať opatrenia na nútený výkon rozsudku zo 16. decembra 2020, naďalej vydáva individuálne rozhodnutia o dvojjazyčnom vyučovaní dotknutých rodín. Podľa názoru predkladateľky petície sa otvára medzera v prísnom zavádzaní jednojazyčného vyučovania v katalánčine, ktoré chcú nacionalisti.

Stretnutie so zástupcami rodičov, ktorých sa týka model jazykovej imerzie – Barcelona

- *Javier Pulido* predstavil svoj prípad. Je to otec žiačky z Canet de Mar (Barcelona), ktorý súdne požiadal o 25 % vyučovania v španielčine pre svoju dcéru (ktorá má 4 roky) v roku 2019 a následne bol obťažovaný správami na sociálnych sieťach, ktoré urážali jeho rodinu. Pán Pulido odsúdil spoluúčasť školských a regionálnych úradov na obťažovaní. Pán Pulido vypovedal ako svedok pred barcelonskými sudcami, ktorí vyšetrovali niekoľko tweeterov, ktorí na sociálnych sieťach uverejnili správy urážajúce rodinu a vyzývajúce na izoláciu žiačky. Uverejnili „ponižujúce a zraňujúce vyjadrenia“ týkajúce sa rodičov žiačky. Ako podrobne uviedla prokuratúra vo svojej žalobe, v jednej zo správ bola rodina označená za „neintegrovateľných osadníkov a teroristov“, zatiaľ čo ďalší z obvinených ich označil za „fašistov“. Žiadosti, aby škola Turó del Drac v Canet de Mar vyučovala 25 % hodín v španielčine v triednej skupine dcéry, bolo vyhovené a súd schválil ochranné opatrenia na vykonanie rozhodnutia.
- *Agustín Fernández* predstavil svoj prípad. Je otcom žiaka z mesta Mataró, ktorý v roku 2015 takisto súdne požiadal o 25 % vyučovania v španielčine pre svojho syna. Odohral sa rovnaký scenár ako v predchádzajúcom prípade, pred školou sa konali demonštrácie proti 25 % vyučovania v španielčine, žiaka šikanovali a učitelia vyzývali na to, aby sa rozhodnutie nevykonalo. Na záver škola poskytla ešte jednu vyučovaciu hodinu matematiky v španielčine, ale s učebnicou v katalánčine. Vysvetlil, že žiadosť o uplatnenie jeho ústavného práva vyšla rodinu draho. Nepriateľský postoj učiteľov, odmietanie školy plniť súdne rozhodnutie a politický tlak ich prinútili zmeniť školu.
- *Dafne Ungerer* predstavila svoj prípad. Je matkou dvoch detí. Požiadala o viac hodín španielčiny a angličtiny v škole v Castelldefelse, ale riaditeľ bol proti. Sto rodičov podporilo zmenu jazykového plánu tak, aby zahŕňal viac hodín španielčiny a angličtiny. Napísali návrh jazykového plánu, ktorý nakoniec podpísalo 30 rodín a v ktorom žiadali, aby mohli študovať v katalánčine, španielčine a angličtine. Stretli sa s obťažovaním od iných rodín a nepriateľským prístupom učiteľov a riaditeľa. Mestská rada v Castelldefelse vydala oficiálne vyhlásenie a obvinila ich z porušovania pokojného spolunažívania tým, že žiadajú viac hodín vyučovania v španielčine. Mestská rada na plenárnom zasadnutí požiadala Generalitat, aby sa neriadila rozhodnutiami súdu. Pod tlakom politických skupín a médií rodiny odhlásili svoje deti zo školy alebo opustili Katalánsko.

Po vystúpení rodičov sa slova ujali poslanci Európskeho parlamentu **pani Jana Toom** a **pán Peter Jahr**, ktorí začali diskusiu.

Pýtali sa na atmosféru v školách, na to, ako kríza spôsobená pandemiou COVID-19 ovplyvnila

študentov a čo stojí za vylúčením výučby španielčiny.

Rodičia odpovedali, že problémom je nacionalizmus, ktorého cieľom je dosiahnuť nezávislosť v ďalšej generácii a jazyk je základným kameňom indoktrinácie, dokonca sa mení aj história. Za vylúčením španielčiny nestojí pedagogický, ale ideologický dôvod. Generalitat nevie, aký je materinský jazyk žiakov. Jazykové plány škôl, ktoré by za bežných okolností vychádzali z týchto štatistík, ich neanalyzujú a neexistuje pedagogický prístup na určenie vyučovania jazykov. Jediným cieľom je vytvoriť jednojazyčnú školu v katalánčine a vylúčiť španielčinu. Rodičia vysvetlili, že úrady chcú z verejného života vykoreniť španielčinu a z verejného sektora dostáva dotácie výlučne katalánska kultúra. Ak ste proti jazykovému nacionalizmu, ste mimo spoločnosti. Rodičia si myslia, že to bráni mobilite úradníkov vo verejnom sektore a vytvára endogénnu spoločnosť.

Stretnutie so zástupcami učiteľov – Barcelona

Pani Iolanda Segura je zástupkyňou USTEC-STEs. Tento odborový zväz zastupuje väčšinu učiteľov vo vzdelávacom systéme v Katalánsku. Učiteľia obhajujú súčasný systém úplnej imerzie do katalánčiny, pretože si myslia, že ide o integračný model, keďže žiaci nie sú rozdelení na základe jazyka. Ukázalo sa, že je vzorom úspechu a sociálnej súdržnosti. Pani Segura uvádza, že materinským jazykom 54 % nie je katalánčina, a preto, keďže ide o menšinový jazyk, jeho výučba musí byť prioritou. Svoje stanovisko podložila závermi osobitného spravodajcu OSN pre záležitosti menšín Fernanda de Varennesa. V správe o svojej oficiálnej návšteve Španielska v roku 2019 sa venoval otázke vyučovacieho jazyka a súdnych výrokov a vyjadril obavy, že rozhodnutia Najvyššieho súdneho dvora Katalánska proti imerziivneho modelu katalánčiny znamenajú menšie vystavenie katalánskeho jazyku. Vysvetlila, že z poskytnutých údajov vyplýva, že deti v programe imerzie do katalánčiny majú rovnaké znalosti v španielčine, matematike a iných akademických predmetoch ako deti, ktoré sa učia v španielčine, a okrem toho dosahujú kompetencie v katalánčine. Podľa jej názoru, ak by sa katalánčine venovalo menej pozornosti, mnohé deti zo španielsky hovoriaceho prostredia by sa katalánčinu nenaučili správne, pretože je to menšinový jazyk, zatiaľ čo španielčina je v krajine naďalej väčšinovým jazykom. Okrem toho, keďže španielčina je väčšinovým jazykom v krajine, jej každodenné používanie a vystavenie tomuto jazyku je už zaručené a privilegované.

Po vystúpení poslanci Európskeho parlamentu **pani Jana Toom**, **pán Peter Jahr**, **pán Kosma Zlotowski** a **pani Maria Angela Danzi** otvorili diskusiu.

Pani Jana Toom sa opýtala na výsledky najnovšej správy PISA, ktorá bola zverejnená v roku 2023 a v ktorej sa poukázalo na slabé študijné výsledky žiakov v Katalánsku v oblasti čítania s porozumením a matematiky. *Pani Segura* uviedla, že je to dôsledok zlej neoliberálnej vzdelávacej politiky, finančných škrtov a uvoľnenia procesu jazykovej imerzie; povedala, že musia pokračovať v úplnej imerzii, aby dosiahli svoje ciele. Vysvetľuje, že školy nediskriminujú ani nesegregujú na základe jazyka, a ak niektoré deti žiadajú, aby sa 25 % predmetov vyučovalo v španielčine, porušuje to práva väčšiny spolužiakov, ktorí o to nežiadali. Podľa nej je to v rozpore s právami väčšiny.

Pán Kosma Zlotowski uviedol, že v Katalánsku sú dva úradné jazyky a oba sa musia rešpektovať. Podľa neho je súčasný vzdelávací systém jasným modelom pre dominanciu jedného jazyka nad druhým.

Pani Maria Angela Danzi uviedla, že súdne rozhodnutia sa musia rešpektovať a národná vláda

musí vypracovať zákon, ktorým sa objasní situácia, a kládla si otázku, či je počet vyučovacích hodín dostatočný na dosiahnutie primeranej úrovne španielčiny. *Pani Segura* odpovedala, že na zvládnutie španielčiny stačí jedna alebo dve hodiny, keďže je to jazyk väčšiny.

Pani Jana Toom sa opýtala na praktické riešenie pre predkladateľov petícií, *pani Segura* odpovedala, že sa musia naučiť katalánsky jazyk.

Pán Peter Jahr uviedol, že súdne rozhodnutia sa musia vykonať a že nerozumie, prečo vyučovanie druhého „hlavného predmetu“ v španielskom jazyku popri samotnom predmete španielsky jazyk zničí katalánsky systém jazykovej imerzie. *Pani Segura* odpovedala, že budú naďalej bojovať za nevykonanie súdnych rozhodnutí a že učitelia majú podporu väčšiny katalánskej spoločnosti a budú pokračovať v modeli úplnej imerzie.

Utorok 19. decembra 2023

Stretnutie so zástupcami súdnictva: Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (ďalej len „TSJC“) – Barcelona

- *Jesús María Barrientos Pacho –predseda TSJC*

Predseda TSJC poďakoval delegácii za návštevu, keďže TJSC je príslušným jurisdikčným orgánom pre súdne konania týkajúce sa otázky jazykovej imerzie v Katalánsku. Tento súd má tri komory: občiansku a trestnú, sociálnu a komoru pre správne spory. Od roku 2019 je pán Javier Aguayo Mejía predsedom komory pre správne spory, ktorá vydala rozhodnutie o jazykovej imerzii: rozsudok TSJC z 20. decembra 2020.

Vysvetlil svoje vnímanie konfliktu. Od roku 1994 dochádza ku konfliktom v súvislosti s modelom jazykovej imerzie a k nespočetným výzvam rodičov, ktorí si želajú väčšiu prítomnosť španielčiny vo vzdelávaní. Ústavný súd stanovil, že katalánčina musí mať vzhľadom na nedávnu históriu prednosť, ale aj španielčina musí byť relevantná a oba jazyky sú úradné. Vzhľadom na nečinnosť samosprávy Generalitat, ktorá nezaviedla „primerané používanie“ týchto dvoch jazykov vo vzdelávacom systéme, sa ministerstvo školstva odvolalo a 20. decembra 2020 Najvyšší súd rozsudok potvrdil.

Generalitat musela dať svojej správe pravidlá na výkon rozsudku a Vysoká školská inšpekcia musela sledovať jeho výkon. Vysoká školská inšpekcia si nesplnila svoju povinnosť spolupracovať. Katalánsky parlament prijal zákon a zákonný dekrét, aby zabránil výkonu rozhodnutia. Následne tento súd predložil otázku ústavnosti Ústavnému súdu, ktorý ju ešte musí vyriešiť.

Zároveň sa zohľadňujú zákonné požiadavky rodičov a v triedach ich detí sa zavádza primeraný podiel španielčiny, ktorý predstavuje minimálne 25 % učebných plánov (španielsky jazyk a literatúra a ďalší hlavný predmet). Vzniká tak veľký sociálny konflikt, demonštrácie pred súdom, ale aj obťažovanie rodičov a študentov tým, že ich žiadajú, aby odišli, aby sa prispôbili, alebo ich ignorujú. Podľa neho ide o xenofóbiu. Regionálna školská správa neposkytuje priestory a rodiny, ktoré si uplatňujú svoje práva, majú problémy z dôvodu obťažovania.

- *Javier Aguayo Mejía – predseda Sala Contencioso administrativa*

Uvádza, že situácia v súdnictve nie je horšia, ale politická reakcia áno, keďže boli vydané dva zákony (zákonný dekrét č. 6/2022 a zákon č. 8/2022), ktorými sa bráni vo výkone rozhodnutia (STSJ Katalánska zo 16. decembra 2020). Z tohto dôvodu tento súd vzniesol otázku ústavnosti

týchto dvoch zákonov a čaká na vyriešenie tejto otázky ústavnosti.

Zohľadňujú sa však konkrétne problémy občanov a vydávajú sa rozhodnutia, ktorými sa zaručuje prítomnosť španielčiny spolu s katalánčinou vo vzdelávacom procese študentov, ktorí sa sťažujú. Pripúšťa kritiku a nespokojnosť, ktorou trpí súdnictvo, ale nie tzv. právnu vojnu. Tvrdí, že nemôžete žiadať od občanov, aby boli hrdinami za to, že si uplatňujú svoje práva a žiadajú, aby sa 25 % základných predmetov vyučovalo v španielčine. Je potrebné dodržiavať zákony a súdne rozhodnutia a brániť menšiny. Vysvetľuje, že na vyriešenie konfliktu chcel uzavrieť dohodu medzi oboma stranami: ale regionálna správa nemohla prevziať záväzok vyučovať dva základné predmety v španielčine. Podľa neho ide o politický problém.

Vysvetlil, že súd rozhodol o 25 % vzdelávania ako minimálnom podiele vzdelávania v španielčine po preskúmaní podobných situácií v Európe, a najmä v Belgicku.

Pani Jana Toom sa opýtala, či sa nenávistné prejavy stíhajú. Predseda odpovedal, že prokuratúra prijala opatrenia proti nenávisným prejavom po obťažovaní namierenom na žiakov. Opýtala sa, aká je súčasná situácia, predseda odpovedal, že každodenná činnosť súdov je normálna, ale keď sa posudzuje citlivá záležitosť, dochádza k upevňovaniu identity, ale občania dôverujú spravodlivosti. Konflikt v jazykových otázkach sa nezhoršil; situácia je stabilná a čaká sa na rozhodnutie Ústavného súdu.

Pán Peter Jahr sa opýtal, ako sa vymenúvajú sudcovia, a predseda vysvetlil mechanizmus ich vymenúvania. Predseda uviedol, že na tieto pozície sa vypisuje výberové konanie a vymenúva ich „Consejo General del Poder Judicial“. Na otázku o dôsledkoch nerešpektovania súdnych rozhodnutí predseda odpovedal, že to má ničivé následky, pretože sa nerešpektuje deľba moci, ale katalánska spoločnosť chce žiť bez konfliktov a vrátiť sa k harmónii. Predseda vysvetlil, že politici využili jazykovú otázku vo svojom politickom programe, ale občania majú jazykové práva, a keďže oba jazyky sú úradné, musia byť oba dorozumievacie, pričom sa uprednostňuje katalánčina, ale nevylučuje sa španielčina. Problémom je nedostatočná spolupráca katalánskej správy, zasahovanie do súdnych záležitostí a problémy s oddelením moci.

Pán Kosma Zlotowski povedal, že rozhodnutie Ústavného súdu bude rozhodujúce.

Pani Maria Angela Danzi upozornila, že sa musí rešpektovať spoločný úradný štatút jazykov (článok 35 štatútu Katalánska).

Návšteva školy: Centro de Educación Especial Can Rigol - El Prat de Llobregat

Delegáciu privítal *Rodrigo Fafian Amado*, riaditeľ Can Rigol, špeciálnej školy pre deti, mládež a mladých dospelých vo veku od 3 do 21 rokov. V škole študuje 109 študentov s rôznym zdravotným postihnutím, väčšina z nich je na autistickom spektre (60 %). Do tejto špeciálnej školy prichádzajú deti s potvrdeným zdravotným postihnutím z iných základných škôl. Získajú diplom o získaní základného vzdelania a sú orientovaní na rôzne pracovné oblasti, pracovné terapie alebo špeciálne dielne (napríklad záhradnícke práce alebo práce v prispôsobenom prostredí). Vzdelávanie je individuálne a pre každého študenta je vypracovaný individuálny plán podpory. Rešpektuje sa kognitívny jazyk študentov, hoci sa uprednostňuje katalánčina, pretože je to vyučovací jazyk. Na základe svojho školského plánu a jazykového plánu majú špeciálne školy špecifický jazyk komunikácie so študentmi, ktorým je katalánčina. Väčšinu študentov však tvoria študenti s autizmom a nikdy sa nenaučia hovoriť. Vhodným komunikačným prostriedkom je preto systém založený na obrázkoch. Rodiny a učiteľský tím nevnučujú jazyky; sú spoločnosťou, ktoré bojuje za sociálne začlenenie a za to, aby ich

študenti ovládali katalánčinu a mohli si v budúcnosti nájsť prácu.

Pani Maria Angela Danzi zablahoželala riaditeľovi k jeho pedagogickej práci.

Páni Kosma Zlotowski a Peter Jahr sa opýtali, aký je materinský jazyk väčšiny študentov a prečo sú všetky informácie o škole v katalánčine. Okrem toho sa pán Zlotowski pýtal, prečo webové sídlo nie je dvojjazyčné (španielčina/katalánčina), aby španielsky hovoriace rodiny pochopili projekt školy (webové sídlo je v angličtine a katalánčine). Riaditeľ vysvetlil, že pre väčšinu študentov je španielčina ich materinským jazykom, ale rodiny rozumejú po katalánsky. Dodal, že škola je pripravená preložiť svoju komunikáciu do španielčiny, ale že správy by sa nemali odosielať v španielčine.

Pán Albert Grau Montero, riaditeľ územných služieb vzdelávania v *El Baix Llobregat*, sa prihlásil, aby zdôraznil, že sa musí uplatňovať katalánsky zákon č. 8/2022.

Návšteva školy: Instituto Salvador Dalí - El Prat de Llobregat

Delegáciu privítal riaditeľ Instituto Salvador Dalí, Marcel Roda Panades. Táto verejná stredná škola má 38-ročnú históriu. Má približne 700 študentov. V obci El Prat de Llobregat žije veľa prisťahovalcov, z ktorých väčšina hovorí po španielsky. Pre učiteľov to predstavuje výzvu, keďže cieľom školy je normalizovať katalánčinu medzi študentmi. Na ihrisku môžu hovoriť po španielsky, ale s učiteľmi musia hovoriť po katalánsky, cieľom je zvládnuť oba jazyky. Jazykový plán školy je v katalánčine.

Pán Albert Grau Montero, riaditeľ územných služieb vzdelávania v okrese el Baix Llobregat, a pani Ana Martin Cuello, zástupkyňa primátora v mestskej rade El Prat de Llobregat zodpovedná za vzdelávanie a kultúru, sa zúčastnili na stretnutí ako zástupcovia príslušných orgánov v oblasti, hoci pôvodne neboli pozvaní.

Pani Jana Toom začala tým, že požiadala pána Grau Montera a pani Martinovú Cuelloovú, aby sa predstavili. Potom sa opýtala, ako funguje jazyková imerzia v praxi, a riaditeľ odpovedal, že len predmet španielčina sa vyučuje v španielčine, všetky ostatné predmety sa vyučujú v katalánčine. Iba skupina študentov (30 zo 700) má na základe konečného rozhodnutia súdu 25 % hodín v španielčine (v tomto prípade okrem hodín španielskeho jazyka aj telesnú výchovu a matematiku). Konkrétne súdne rozhodnutie, ktoré sa týka jedného študenta, sa vzťahuje aj na všetkých spolužiakov. Nie je to rozhodnutie školy, ale príkaz súdu. Webové sídlo školy je výlučne v katalánčine, pretože v tomto jazyku sa komunikuje s rodinami, hoci tie väčšinou hovoria po španielsky.

Riaditeľ vysvetlil, že konečným cieľom je, aby žiaci na konci školskej dochádzky ovládali oba jazyky, a aby to dosiahli, radšej nehovorí o percentách. Vysvetlil, že v externých prijímacích testoch na univerzitu dosahuje škola dobré výsledky, lepšie ako je priemer v Katalánsku, čo dokazuje, že systém funguje.

Pán Peter Jahr sa spýtal, prečo ostatní študenti nemajú viac hodín španielčiny, na čo riaditeľ odpovedal, že platí jazykový plán školy a len jedna skupina, ktorej sa týka rozhodnutie súdu, má od roku 2022 viac hodín španielčiny.

Pani Maria Angela Danzi uviedla, že nie je normálne, aby sudca rozhodoval o pedagogickej situácii študentov, opýtala sa, aký je materinský jazyk väčšiny študentov, ako sú vyriešené

medzery v prípade španielsky hovoriacich a či sa v budúcnosti budú môcť študenti školy zúčastňovať na skúškach štátnej správy.

Pán Grau Montero trval na tom, že sa musí uplatňovať katalánsky zákon č. 8/2022 a keďže je najväčšou autoritou v oblasti vzdelávania v okrese, tento zákon sa rešpektuje. *Pani Martin Cuello* súhlasí s touto myšlienkou.

Stretnutie so združeniami/občianskou spoločnosťou a s učiteľmi – Barcelona

- *Elena Sintes, Fundació Bofill*

Cieľom katalánskych škôl je zabezpečiť, aby študenti získali vysokú úroveň znalostí katalánskeho a španielskeho jazyka. Cieľom je, aby študenti dokázali plne a plynulo komunikovať v katalánčine a španielčine. Na dosiahnutie týchto jazykových zručností Katalánsko od 80. rokov minulého storočia prijalo jednotný model nerozdeľovania spolužiakov z jazykových dôvodov. Študenti nie sú rozdelení podľa pôvodu alebo jazyka rodiny. Všetci študenti sú spolu v jednej triede, aby sa zabránilo rozdeleniu katalánskej spoločnosti na samostatné jazykové komunity. V mnohých prípadoch by si študenti inak nemohli osvojiť takéto zručnosti, pretože nemajú prístup ku katalánskemu jazyku a nemajú vzťah k bežným používateľom katalánčiny v rodine alebo v susedstve. Vzhľadom na menšinové postavenie katalánčiny nemá mnoho detí okrem školy žiadne iné miesto, kde by sa mohli naučiť katalánčinu a hovoriť ňou v bežnej, každodennej komunikácii. Súčasnými právnymi predpismi sa vzdelávaciemu systému ukladá povinnosť zabezpečiť, aby všetci študenti získali úplný súbor zručností v ústnej a písomnej katalánčine a španielčine. Všetci študenti sa ďalej musia učiť cudzí jazyk bez ohľadu na to, akým jazykom hovorili doma na začiatku svojho vzdelávacieho procesu.

Jazyková realita vo vzdelávacích centrách je veľmi rozmanitá. Katalánčina nie je vždy a všade dominantným jazykom. Podľa štúdie, ktorú v roku 2022 uskutočnil úrad ombudsmana v Katalánsku, je katalánčina obvyklým jazykom na 62,1 % základných škôl (španielčina na 33,1 %) a na 60,6 % stredných škôl (španielčina na 32,9 %).

Vysvetľuje, že podľa jej názoru rozdiely vo výsledkoch škôl nesúvisia s jazykom škôl, ale s inými faktormi: v teste PISA sa poskytujú údaje o vzťahu medzi jazykom rodiny a výsledkami v testoch zručností v matematike, prírodných vedách a čítaní s porozumením. Týmito štúdiami sa potvrdzuje, že školský jazyk a jazyk rodiny študenta neurčujú jeho možnosti dosiahnuť dobré výsledky v čítaní s porozumením, matematike a prírodných vedách. Hlavnými premennými, ktoré ovplyvňujú výsledky testov zručností, sú sociálny, ekonomický a kultúrny index študentov a ich zahraničný pôvod. Vo výsledkoch PISA 2022 sa poukazuje na jasný vplyv pandémie COVID-19 na výrazný pokles výkonnosti vo veľkej väčšine krajín OECD, pričom v Katalánsku bol pokles obzvlášť výrazný. V Katalánsku sa výrazne zvýšila zraniteľnosť študentov. Podiel študentov prisťahovaleckého pôvodu sa za uplynulé štyri roky prudko zvýšil a dosiahol 24 % študentskej populácie. Zvýšil sa aj počet študentov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) a študentov zo sociálne a ekonomicky slabších rodín. Sociálna rozmanitosť, s ktorou sa stretávajú katalánske školy, si vyžaduje, aby katalánčina bola stredobodom výučby, čím sa zachová jej funkcia ako kompenzačného faktora nerovností založených na pôvode a zabezpečí sa, že všetci študenti dosiahnu vysokú úroveň kompetencií v katalánčine aj španielčine. Jednou z výhod znalosti katalánčiny je prístup na trh práce a nájdenie zamestnania. Podľa nej je to dobré pre sociálnu mobilitu a prítomnosť katalánčiny v

škole zabezpečuje sociálne začlenenie.

- *Carlos Silva Compañón a Sonia Sierra, Docentes Libres*

Docentes Libres (Slobodní učitelia) je akčná skupina učiteľov so sídlom v Katalánsku, ktorá bojuje za základné práva učiteľov, ktorí trpia nacionalistickou politikou katalánskych samospráv a politickým zneužívaním škôl a vzdelávania.

Španielsko je jednou z najdecentralizovanejších krajín na svete. Vlády autonómnych spoločenstiev majú kontrolu nad vzdelávaním, zdravotníctvom, sociálnymi službami a správou. Katalánska vláda autonómneho spoločenstva má jednu z najvyšších úrovní samosprávy v Európe. Napriek tejto skutočnosti sa nacionalistické samosprávy, ktoré Katalánsku vládnu od počiatkov španielskej demokracie, prezentujú ako obeť a túto viktimizáciu prikrášľujú špecifickým prejavom. Ich neustále volanie po ochrane katalánčiny ako menšinového jazyka je politickou stratégiou na budovanie výlučnej národnej identity, ktorej konečným cieľom je nezávislosť Katalánska. Obeťami tejto politickej stratégie sú na jednej strane študenti a ich právo na prospešné vzdelávanie v ich najlepšom záujme a na druhej strane základné práva učiteľov. V katalánskom vzdelávacom systéme je model všeobecnej a povinnej imerzie do katalánčiny alibi na vylúčenie španielčiny, jej zúženie na kategóriu rodinného jazyka a rozvoj výlučnej katalánskej identity. Podľa neho katalánčina nie je menšinovým jazykom. Podľa najnovšieho prieskumu používania jazyka, ktorý Generalitat zverejnila v roku 2018, sa 36 % Kataláncov označuje za katalánsky hovoriacich a 46 % za španielsky hovoriacich, pričom 7 % sa označuje za dvojjazyčných. Miera porozumenia obom jazykom sa blíži k 100 %. Z jazykového hľadiska je Katalánsko dvojjazyčná spoločnosť.

Pán Silva Compañón kritizoval myšlienky, na ktorých je založená povinná jazyková imerzia:

1. Cieľom imerzie je dosiahnuť rovnocennú znalosť oboch úradných jazykov do konca povinnej školskej dochádzky. Pojem „jazyková imerzia“ je nesprávny a zavádzajúci. Pre viac ako 30 % katalánskych žiakov, ktorých materinským jazykom je katalánčina, nejde o model imerzie, ale o jednojazyčný systém v ich materinskom jazyku. Katalánsky hovoriaci študenti tak majú výhodné podmienky na učenie sa na všetkých stupňoch vzdelávania. V školských jazykových plánoch, ktorých cieľom je údajne vyvážiť jazykovú situáciu, sa uplatňuje rovnaký model všeobecnej a povinnej výlučnej imerzie do katalánčiny bez ohľadu na sociálny a jazykový kontext školy.

2. Imerzia zaručuje sociálnu súdržnosť: podľa všetkých medzinárodných ukazovateľov to nie je pravda. Z najnovšej správy PISA 2022 vyplýva, že imerzia v dvojjazyčných komunitách je škodlivá pre učenie vo všeobecnosti, a najmä pre učenie študentov z radov migrantov. Katalánsko je región Španielska, kde sa zahraniční žiaci cítia najmenej integrovaní. Miera študijného neúspechu zahraničných žiakov v Katalánsku je vyššia ako v prípade väčšiny španielskych študentov zahraničného pôvodu. Oproti Madridu, ktorý má podobný podiel žiakov prisťahovaleckého pôvodu, Katalánsko zaostáva takmer o jeden školský rok.

3. To, že imerzia je modelom úspechu, je podľa neho jedna z najčastejšie opakovaných lží nacionalistických samospráv Katalánska. Neexistuje jediný údaj, ktorý by toto tvrdenie potvrdzoval. Z najnovších výsledkov štúdie PISA 2022 vyplýva, že výsledky Katalánska sa prudko zhoršili a vo všetkých predmetoch sa dostali pod priemer Španielska, OECD a EÚ. V matematike Katalánsko stratilo 31 bodov, čo sa rovná jeden a pol ročnému zastávaniu v školskej dochádzke a šiestemu najhoršiemu výsledku spomedzi 17 španielskych regiónov. Reakcia

regionálnych orgánov školstva na tieto údaje bola zmesou popierania a xenofóbie, pričom sa to dávalo za vinu pandémie a počtu študentov prísťahovaleckého pôvodu.

Pokiaľ ide o študentov a učiteľov, Generalitat sa neustále pokúša vytvoriť nové represívne systémy, ktoré by dopĺňali len čisto katalánsky základ imerzného modelu. Najnovší plán na podporu používania katalánskeho jazyka, ktorý sa začal realizovať v roku 2021, má ako jeden z cieľov vytvorenie takzvanej riadiacej skupiny pre používanie jazyka vo vzdelávaní na každej jednej škole v Katalánsku, čím sa vytvorí sieť na pozorovanie jazyka koordinovaná so vzdelávacími orgánmi, aby sa zabezpečilo, že všetci budú v škole hovoriť len po katalánsky, čím sa poruší sloboda a súkromie študentov a učiteľov. Mnohí učitelia považujú plán na podporu používania katalánskeho jazyka za každodennú hrozbu a trvalú príčinu osobného stresu a neistoty.

Pán Kosma Zlotowski a pani Maria Angela Danzi sa opýtali na vysokú mieru poklesu škôl v Katalánsku v rebríčku PISA a **pani Sintes** odpovedala, že je to dôsledok významu sektora služieb a hospodárstva založeného na cestovnom ruchu. Zdôraznila, že zlé výsledky najnovšieho testovania PISA boli spôsobené nedostatkom investícií, zdrojov a jasnej a udržateľnej vzdelávacej politiky, problémom nie je jazyk. **Pán Silva Compañón** uviedol, že katalánčina nie je ohrozená, čo jasne vyjadrilo UNESCO. Tvrdí, že vyučovanie ďalšieho „hlavného predmetu“ v španielčine popri samotnom predmete španielsky jazyk nespôsobí to, že katalánčina zanikne.

Stretnutie so zástupcami príslušných regionálnych orgánov: Conselleria d'Educació de la Generalitat – Barcelona

- *Anna Simó i Castelló, Consejera de Educación de la Generalitat*

Vysvetlila, že nemôže delegáciu prijať na taký dlhý čas, ako bolo plánované, pretože sa musí zúčastniť na stretnutí s predsedom samosprávy Generalitat o najnovších výsledkoch správy PISA a budúcom pakte o vzdelávaní. Z dôvodu nedostatku času delegácia prešla priamo k otázkam:

Pani Jana Toom sa opýtala, prečo sa neuplatňuje rozsudok Najvyššieho súdu Katalánska (STSJ Katalánska zo 16. decembra 2020).

Pani Anna Simó i Castelló odpovedala, že stanovisko jej ministerstva je v súlade s právnym rámcom, ktorý vyplýva z ústavy a štatútu autonómie Katalánska, jeho zákonov a dekrétov, ako aj zo zákona č. 12/2009 z 10. júla 2009 o vzdelávaní v Katalánsku, pokiaľ ide o všetko, čo súvisí s používaním jazykov v katalánskych školách. Autonómne spoločenstvá využívajú svoje právomoci v súlade s organickým zákonom o vzdelávaní. Keďže organický zákon č. 8/2013 z 9. decembra na zlepšenie kvality vzdelávania (LOMCE), ľudovo známy ako „zákon Wert“, v ktorom sa požadovalo 25 % vyučovania v španielčine, bol zrušený; už neplatí. Uplatňuje sa organický zákon č. 3/2020 z 29. decembra, ktorým sa mení LOE z roku 2006 (LOMLOE), známy aj ako „zákon Celaá“. Týmto zákonom sa neurčuje, že španielčina je dorozumievacím jazykom vo vzdelávaní, na rozdiel od LOMCE, v ktorom sa za taký určila po prvýkrát v histórii demokratického obdobia. V organickom zákone č. 3/2020 z 29. decembra sa uvádza: „Vzdelávacie úrady zaručia študentom právo na vzdelávanie v španielčine a ostatných úradných jazykoch na svojich príslušných územiach v súlade so španielskou ústavou, štatútom autonómie a s platnými predpismi.“ Na druhej strane sa zákonom zaručuje, že študenti po ukončení povinnej školskej dochádzky budú „plne ovládať“ španielčinu a prípadné ostatné úradné

jazyky.

Existujú však súdne rozhodnutia a ochranné opatrenia, na základe ktorých sa na žiadosť rodiny v triede vyučuje ešte jeden hlavný predmet v španielčine (percentuálne podiely sa neuplatňujú). Cieľom je „úplné zvládnutie“ katalánčiny a španielčiny (ako aj angličtiny a arančiny v údolí Aran).

Pán Peter Jahr sa opýtal, prečo nie je potrebné vyučovať viac hodín španielčiny. Odpoveďou je, že španielčinou hovorí 100 % obyvateľstva a že počas uplynulých 10 rokov sa príchodom prisťahovalcov znížilo používanie katalánčiny na niektorých územiach na 20 alebo 30 % obyvateľstva. Z tohto dôvodu sa zákonom č. 12/2009 z 10. júla o vzdelávaní v Katalánsku a zákonom č. 8/2022 z 9. júna o používaní a výučbe úradných jazykov v neuniverzitnom vzdelávaní zaručuje autonómia škôl pri plánovaní vzdelávacích a jazykových plánov škôl. Tieto plány sú prispôsobené sociálno-jazykovej realite obyvateľstva a ich cieľom je zaručiť rovnaké príležitosti pre všetkých študentov, ako aj zabezpečiť, aby všetci študenti na konci školskej dochádzky ovládali tri jazyky.

Pán Peter Jahr trval na tom, že napriek vysvetleniam nerozumie odmietnutiu vyučovať viac hodín španielčiny.

Pán Kosma Zlotowski sa opýtal, ako sa dosiahne cieľ dosiahnuť dvojjazyčnosť do konca školskej dochádzky bez vyučovania v španielčine, keďže systém je v súčasnosti jednojazyčný v katalánčine.

Pani Anna Simó i Castelló odpovedala, že vysoký stupeň vzájomného porozumenia medzi katalánčinou a španielčinou uľahčuje situáciu, pretože vďaka podobným jazykovým štruktúram oboch jazykov je ľahké naučiť sa španielčinu, napríklad pomocou televízie alebo sociálnych sietí. Pani Simó i Castelló sa takisto opýtali na dvojjazyčnú komunikáciu na webovom sídle školy a odpovedala, že komunikácia a webové sídlo sú v súlade so zákonom.

Pani Maria Angela Danzi uviedla, že politici katalánskeho parlamentu podporujú systém imerzie na 85 %. Myslí si, že sudcovia nemôžu prikazovať pedagogickej obci, čo má robiť, a že konflikt by sa nemal rozduchávať.

Pani Anna Simó i Castelló odpovedala, že zákonom č. 8/2022 sa zaručujú kompetencie v katalánčine, španielčine a angličtine. Centrá môžu v závislosti od svojej autonómie zaviesť kompenzačné opatrenia na dosiahnutie svojich pedagogických cieľov, ktoré nie sú nikdy politické. Je presvedčená, že práve metóda jazykovej imerzie prináša najlepšie výsledky a že španielčina nie je vedľajšia. Slabé výsledky v najnovšej správe PISA, ktoré sú podľa nej bežné v celej Európe, pripisuje sociálno-ekonomickej situácii študentov a nárastu chudoby detí. Nejde preto o jazykovú otázku.

Pán Jesús Viñas i Cirera, predseda Katalánskej školskej rady, vystúpil v mene pedagogickej obce a vysvetlil, že systém nebol nikdy napadnutý, že jazykový konflikt neexistuje a že situácia je normalizovaná. Deti sa musia učiť dva jazyky a angličtinu. Zdôrazňuje, že katalánčina upadá a je ohrozená, preto je potrebné vyvinúť väčšie úsilie na jej obranu.

Stretnutie so zástupcami Vysokej školskej inšpekcie – ministerstvo školstva – Barcelona

- Josefina Beltrán – riaditeľka Vysokej inšpekcie ministerstva školstva v Katalánsku v

rokoch 2018 – 2023.

Vysvetlila funkcie Vysokej školskej inšpekcie v jednotlivých autonómnych spoločnostiach. Vysoká inšpekcia bola vytvorená v roku 1985, keď ústredná vláda preniesla právomoci v oblasti vzdelávania na Ústredný výbor pre vzdelávanie, ktorý má v tejto oblasti právomoci. Najvyššia inšpekcia kontroluje vzdelávací systém, pokiaľ ide o cykly a úrovne, učebné plány a podmienky na získanie titulov, štipendií a dotácií. Činnosť vysokej inšpekcie, pokiaľ ide o informovanosť o situácii, je obmedzená „na vyžiadanie informácií a dokumentácie“, pretože právomoc dohľadu nemôže autonómne spoločnosti dostať do situácie hierarchickej závislosti od štátnej správy, pretože takáto situácia nie je zlučiteľná so zásadou autonómie. Keď teda vysoká inšpekcia dostane sťažnosť od občana, obmedzí sa na to, aby sa opýtala oddelenia vzdelávania Generalitat, či sú tieto sťažnosti opodstatnené. Nemá žiadnu možnosť samostatnej kontroly. Vzťahy so samosprávou Generalitat sú založené na vzájomnom rešpekte.

Pán Peter Jahr sa jej opýtal, čo vlastne kontrolujú. Riaditeľka odpovedala, že kontrolujú učebné plány, pretože o nich rozhoduje zo 40 % ústredná štátna správa a zo 60 % autonómne spoločnosti. Kontrolujú, či študenti majú minimálne základné zručnosti.

Pán Peter Jahr sa jej opýtal, akú úroveň činnosti má vysoká inšpekcia v súvislosti so sťažnosťami občanov na jazykovú imerziu v katalánčine. Riaditeľka odpovedala, že existujú osobné rozhodnutia. Tieto rozhodnutia sa od roku 2011 dotkli 36 škôl a zaviedol sa nimi do učebných plánov pre študentov ešte jeden základný predmet, ktorý sa má vyučovať v španielčine. Sú súdnou pákou pre rodičov, ktorí sa chcú sťažovať. Vysoká inšpekcia musí overiť, či sú regionálne predpisy v súlade so španielskymi právnymi predpismi. V katalánskom zákone o vzdelávaní z roku 2022 sa stanovuje, že študenti musia na konci štúdia ovládať katalánčinu a španielčinu. Testami samosprávy Generalitat sa to dokazuje, keďže na konci štúdia boli dosiahnuté podobné výsledky v španielčine a katalánčine. Vysoká inšpekcia nemôže vykonať kontrolu na mieste, tú môže vykonať iba Generalitat; vysoká inšpekcia len žiada o informácie a zasiela sťažnosti.

Pani Maria Angela Danzi jej povedala, že vysoká inšpekcia nerieši podstatu. Zo žalôb občanov podaných na súd vyplýva, že tento proces nefunguje; mali by overovať jazykové kompetencie, podávať vláde správy a návrhy na riešenie existujúcich konfliktov. Opýtala sa, či v celom Španielsku existujú minimálne normy, napríklad povinné čítanie.

Riaditeľka odpovedala, že vysoká inšpekcia nemusí vykonávať rozhodnutie Najvyššieho súdu Katalánska, v ktorom sa požaduje 25 % výučby v španielčine v učebných osnovách: STSJ Katalánska zo 16. decembra 2020.

Streda 20. decembra 2023

Stretnutie s regionálnou ombudsmankou – Sindic de Greuges – Barcelona

- *Esther Giménez-Salinas, ombudsmanka od roku 2022*

Úlohou funkcie ombudsmana (Sindic) je riešiť sťažnosti všetkých, ktorí sa domnievajú, že nie sú chránení v dôsledku konania alebo opomenutia správnych orgánov. Snaží sa zabezpečiť riadne fungovanie katalánskej vlády (Generalitat) a miestnych správnych orgánov, ako sú

miestne rady, provinčné vlády alebo okresné rady. Pracuje teda ako nadriadený a spolupracovník katalánskej správy s cieľom zlepšiť jej normy. Okrem spolupráce so správnymi orgánmi začína ombudsman vykonávať aj dohľad nad súkromnými spoločnosťami, ktoré poskytujú služby vo verejnom záujme, ako je elektrina, telefón, voda, plyn, pošta atď. Ombudsman je volený väčšinou hlasov katalánskeho parlamentu a je politicky nezávislý. Ombudsman nepatrí k žiadnej vláde a koná objektívne, slobodne a nezávisle. Jeho úlohou je riešiť všetko v spojitosti s konfliktami medzi občanmi a správou. Odporúčania nie sú záväzné, ale katalánska správa ich na 80 % dodržiava. Minulý rok sa v úrade ombudsmana zaoberali 23 000 podaniami, z toho 200 z úradnej moci. Občania podali 12 000 žiadostí o informácie. Témy sa týkajú najmä sociálnej politiky a bezpečnosti občanov. Kultúra a jazyk predstavujú len 0,5 % z celkového počtu.

- *Jaume Saura, generálny zástupca katalánskej ombudsmanky*

Vysvetlil, že v Španielsku majú ostatné úradné jazyky rôzne vzdelávacie modely podľa jednotlivých regiónov. Napríklad v Baskicku sú študenti segregovaní v závislosti od modelu školy, ktorý si vyberú rodičia. V Katalánsku existuje jedinečný model, pretože katalánčina je jazykom škôl. Zaručené sú dva dorozumievacie jazyky, ale prevažuje katalánčina vzhľadom na jej historické menšinové postavenie. Vzdelávacie právomoci má vláda Generalitat a ústredná štátna správa len vytvára základy. Školy vypracúvajú svoje základné jazykové plány na základe sociálno-jazykových potrieb svojich študentov.

V roku 2023 zaznamenali dve sťažnosti týkajúce sa tohto problému. Jedna sťažnosť sa týkala školy, kde sa študenti učili príliš veľa španielčiny a boli proti posilňovaniu španielskeho jazyka, keďže išlo o školu s prevažne katalánsky hovoriacimi študentmi.

Ombudsmanka nesúhlasí s tým, že by sa mal zaviesť homogénny percentuálny podiel bez zohľadnenia sociálno-jazykového kontextu každej školy. Cieľom by malo byť zvládnutie španielčiny a katalánčiny na úrovni C1 na konci štúdia.

Pán Peter Jahr uviedol, že skutočnosť, že existujú sťažnosti, je príznakom toho, že niečo nie je v poriadku. Dochádza ku konfliktu medzi inštitúciami, keďže katalánsky parlament zmenil zákon, aby nemusel vykonať rozhodnutie TSJC.

Pán Jaume Saura uviedol, že v zákone sa hovorí o „primeranom používaní“ dvoch jazykov, oba sú dorozumievacie a prítomnosť španielčiny je vo vzdelávaní dôležitá. Uvádza, že skutočnosť, že existujú sťažnosti alebo že sa občan cíti poškodený, neznamená, že má pravdu. Jeho inštitúcia musí tento problém lepšie vysvetľovať. Vysvetlil tiež, že mnohé sťažnosti týkajúce sa používania katalánčiny v školách sa posielajú národnému ombudsmanovi.

Pani Maria Angela Danzi uviedla, že konflikt existuje a zneužíva sa. Požiadala, aby Ústavný súd čo najskôr zasiahol a objasnil situáciu. Opýtala sa, aké riešenia alebo odporúčania boli prijaté proti nenávisťným prejavom v škole.

Pán Jaume Saura uviedol, že katalánsky vzdelávací model bol od 80. do 90. rokov modelom založeným na konsenze, ale od 90. rokov sa konsenzus rozpadol a existuje menšina, ktorá je proti nemu, keďže veľká väčšina katalánskej spoločnosti chce v škole jeden jazyk. Je presvedčený, že problém percentuálneho podielu bol vytrhnutý z kontextu, a to, čo treba urobiť, je vyučovať španielsky jazyk, literatúru a gramatiku a klásť dôraz na čítanie. Z najnovších výsledkov PISA vyplynulo, že čítanie s porozumením sa v celom Španielsku zhoršilo. Školský

jazykový plán sa musí upraviť tak, aby cieľom bola dobrá znalosť katalánčiny a španielčiny do veku 16 rokov.

Pán Peter Jahr vysvetlil, že počas návštev v školách sa delegácia presvedčila, že otázky rodičov neboli zodpovedané, že ich práva neboli dodržiavané. Menšiny sa neberú do úvahy, čo je z demokratického hľadiska neprijateľné, pretože menšiny musia byť chránené pred diskrimináciou. Pýtal sa, či sa inštitúcia ombudsmana pokúsi o dialóg medzi stranami a či bude chrániť predkladateľov petícií pred nenávisťnými prejavmi. Uvádza, že webové sídla škôl musia byť dvojjazyčné, španielsko-katalánske, pretože by to bolo pozitívnym posolstvom pre občanov a prispelo by to k zníženiu napätia.

Pán Kosma Zlotowski uviedol, že katalánska správa si myslí, že všetko funguje výborne, ale existujú sťažnosti od rodičov, situácie obťažovania rodín, šikanovania študentov, ktorí bránia svoje jazykové práva, a to je neprijateľné.

Pán Jaume Saura uviedol, že ombudsmanka konala ex officio v prípadoch obťažovania v triedach, ale rodiny by mali vedieť, že v Katalánsku neexistuje právo na výber jazyka v škole.

Pani Maria Angela Danzi sa opýtala, či sa imerzia do katalánčiny vzťahuje na všetky školy, a dostala odpoveď, že sa vzťahuje na všetky školy, ktoré dostávajú verejné dotácie, ale netýka sa to súkromných škôl.

Pán Peter Jahr odpovedal, že tento konflikt by sa mal riešiť hľadaním konsenzu s empatiou, úsilím pochopiť druhého, dialógom a rešpektovaním práv detí.

Pán Jaume Saura uviedol, že ombudsmanka chce začleniť myšlienku restoratívnej justície s cieľom znížiť napätie a hľadať konsenzus. V tomto zmysle chce tiež začleniť myšlienku náhrady škody ako reakcie na konflikt a zabrániť tomu, aby prvou reakciou bol trest. Náhrada škody je dobrá a užitočná pre ľudí, ktorí utrpeli ujmu, a zároveň podporuje skutočnú zodpovednosť tých, ktorí ju spôsobili. Podľa jeho názoru je dôležité, aby sme sa priklonili ku kultúre „dejudicializácie“ konfliktov a prestali sa obracať na právny systém pri riešení situácií, ktoré by sa dali ľahko vyriešiť prostredníctvom dohodnutých riešení. Schopnosť počúvať, priateľskosť, restoratívna justícia by mali byť základnými kameňmi všetkých činností inštitúcie užitočnej pre občanov.

Záver

Počas návštevy delegácia zaznamenala vysokú mieru polarizácie v súvislosti so vzdelávacím modelom a nedostatočnú komunikáciu medzi orgánmi a predkladateľmi petícií. Predovšetkým si vypočula informácie o špecifikách modelu jazykovej imerzie používaného v Katalánsku od príslušných orgánov a argumenty odsudzujúce diskrimináciu španielčiny v školách od predkladateľov petícií.

Delegácia upozornila na konkrétne prípady, keď školy vylúčili španielčinu zo vzdelávacieho modelu, pričom španielčina sa považovala za cudzí jazyk. Predkladatelia petícií doložili, že španielsky hovoriaci študenti so špeciálnymi potrebami neštudujú vo svojom materinskom jazyku a že španielski študenti z iných autonómnych spoločenstiev strácajú svoje jazykové práva, keď sa presťahujú do Katalánska. Delegácia takisto poznamenala, že katalánske orgány trvajú na tom, že model jazykovej imerzie je založený na potrebe zachovať katalánsky jazyk, o ktorom tvrdili, že by sa inak stratil, keďže španielčina je najpoužívanejším jazykom v regióne

a podľa nich má významnejšie postavenie v právnej, sociálnej a kultúrnej oblasti. Katalánske orgány vysvetlili, že na konci vzdelávacieho cyklu existuje vysoká úroveň kompetencií v španielčine, ako aj katalánčine.

Delegácia so znepokojením konštatovala, že niekoľko rodín, ktoré mali v úmysle požiadať o ďalšie predmety v španielčine, narazilo na ťažkosti a odpor, čo vyvoláva obavy z nenávisťných prejavov. Zdá sa, že medzi regionálnymi orgánmi a postihnutými rodinami chýbala najmä skutočná ochota viesť dialóg, čo viedlo k nedôvere medzi stranami.

Delegácia poznamenala, že zákonným dekrétom č. 6/2022 a zákonom č. 8/2022, ktoré prijal katalánsky parlament, sa bráni uplatňovaniu súdneho rozhodnutia, v ktorom sa nariaďuje, aby sa 25 % hodín vyučovalo v španielčine, a dozvedela sa, že otázka ústavnosti v tejto veci sa rieši na Ústavnom súde.

Delegácia vyjadrila poľutovanie nad tým, že návšteva povolená najvyššou inštanciou Európskeho parlamentu sa stretla s urážlivými protestmi a demonštráciami pred oficiálnymi priestormi Európskeho parlamentu v Barcelone a že na zaistenie bezpečnosti členov tejto delegácie bola potrebná prítomnosť polície.

Odporúčania

Výbor pre petície:

1. zdôrazňuje, že cieľom služobnej cesty bolo posúdiť na mieste model jazykovej imerzie v Katalánsku, jeho vplyv na rodiny, ktoré sa sťahujú do regiónu a žijú v ňom, ako aj na viacjazyčnosť, nediskrimináciu a dodržiavanie medzinárodného práva a práva EÚ;
2. domnieva sa, že rovnaké príležitosti na vzdelávanie a začlenenie všetkých žiakov do vzdelávania by mali byť základnými princípmi každého vzdelávacieho systému;
3. pripomína, že povinnosť ovládať španielsky jazyk a právo používať španielsky jazyk sú zakotvené v španielskej ústave v jej článku 3, v ktorom sa stanovuje úradný štatút španielčiny v celom Španielsku a možnosť autonómnych spoločenstiev zaviesť na svojom území ako úradné iné jazyky; pripomína, že v ústave Katalánska sa táto možnosť využila na ustanovenie katalánčiny ako ďalšieho úradného jazyka na jeho území; domnieva sa, že vo vzdelávacom systéme v Katalánsku by sa malo zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie so španielčinou, ako aj s katalánčinou ako vzdelávacím jazykom počas školských alebo vyučovacích hodín a že vo vzdelávacom systéme sa musia prijať potrebné opatrenia na kompenzáciu nedostatkov v ktoromkoľvek z jazykov, ako sa uvádza v španielskom organickom zákone o vzdelávaní (články 79 a 121), ale tieto opatrenia nemôžu v žiadnom prípade znamenať vylúčenie ktoréhokoľvek z úradných jazykov ako dorozumievacieho jazyka; domnieva sa, že výučbu vedľajších predmetov ako telesná výchova alebo mimoškolských aktivít nemožno porovnávať alebo započítavať rovnakým spôsobom ako výučbu hlavných predmetov, ako je matematika alebo dejepis; domnieva sa, že školy v Katalánsku by mali študentom poskytnúť primerané príležitosti na získanie vysokej úrovne znalostí katalánčiny aj španielčiny a na získanie jazykových zručností potrebných na plný prístup ku všetkým pracovným, sociálnym a kultúrnym príležitostiam;
4. pripomína, že rešpektovanie jazykovej a kultúrnej rozmanitosti je jedným zo

základných kameňov EÚ zakotvených v článku 3 Zmluvy o Európskej únii a akákoľvek diskriminácia na základe jazyka je výslovne zakázaná podľa článku 21 Charty základných práv Európskej únie; vyzýva príslušné regionálne a vnútroštátne orgány, aby zabezpečili, že deti nebudú diskriminované zo žiadnych dôvodov, a to ani z dôvodu, že hovoria španielsky; považuje za nevyhnutné zabezpečiť rovnaké príležitosti a inkluzívnosť vo vzdelávaní pre všetkých študentov;

5. domnieva sa, že v spoločenstvách, ktoré majú viac ako jeden úradný jazyk, sa musia dodržiavať jazykové práva bez toho, aby sa obmedzovali práva jednej skupiny v porovnaní s inou skupinou, a v súlade s ústavným poriadkom každého členského štátu a jeho vnútroštátnym právom¹; v tejto súvislosti vyzýva príslušné regionálne a celoštátne orgány, aby zabezpečili, že podpora regionálnych jazykov a ochrana jazykových spoločenstiev budú rešpektovať základné práva všetkých jednotlivcov;

6. zdôrazňuje, že vzdelávacie potreby majú svoje vlastné špecifiká, ktoré sa v jednotlivých vzdelávacích realitách líšia, a že to v žiadnom prípade nemôže odôvodniť vylúčenie vzdelávania v jednom z jazykov; domnieva sa, že vo vzdelávacom systéme by sa mali v jazykových politikách zohľadňovať najlepšie záujmy dieťa a vždy, keď je to možné, vypracovať na mieru šité riešenia akýchkoľvek nedostatkov v spôsobe vzdelávania detí a hospodárskej zraniteľnosti študentov a ich rodín;

7. vyjadruje obavu, že model jazykovej imerzie v Katalánsku spôsobuje vážne poruchy žiakom s osobitnými potrebami, ktorých materinským jazykom je španielčina; pripomína, že školské orgány by mali zabezpečiť, aby žiaci so špeciálnymi potrebami mohli študovať vo svojom materinskom jazyku, ak je takýto jazyk úradným jazykom, ak si to ich rodiny želajú, v súlade s odporúčaniami Rady o vzdelávaní v materinskom jazyku a integrácii detí so zdravotným postihnutím do vzdelávacích systémov a s uznesením Európskeho parlamentu o situácii v oblasti základných práv v Európskej únii – výročná správa za roky 2018 a 2019²;

8. žiada Komisiu, aby informovala o najnovšom vývoji v súvislosti s petíciami č. 0858/2017, 0650/2022 a 0826/2022 týkajúcimi sa dodržiavania jazykových režimov a organizácie vzdelávacieho systému v Katalánsku;

9. odsudzuje skutočnosť, že jazykový režim v Katalánsku v skutočnosti obmedzuje slobodu pohybu, pretože bráni rodinám, ktoré sa presťahujú do Katalánska, študovať v úradnom španielskom jazyku, čo ovplyvňuje ich práva a obmedzuje ich možnosti hľadania zamestnania v ich vlastnej krajine, a teda v rámci EÚ; je pevne presvedčený, že sa musí zaručiť voľný pohyb pracovníkov v rámci Európskej únie, ako sa stanovuje v článku 45 Charty základných práv Európskej únie;

10. pripomína, že v odporúčaní Rady z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie³ sa členským štátom odporúča „zvýšiť úroveň jazykových kompetencií v úradných a iných jazykoch a podporovať učiacich sa, aby sa učili rôzne jazyky relevantné pre ich pracovnú a životnú situáciu, a ktoré môžu prispieť k cezhraničnej komunikácii a mobilite“;

¹ Minority SafePack, ktorý EP schválil v decembri 2019: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0370_SK.html

² https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0328_SK.html

³ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01))

11. žiada Komisiu, aby pozorne monitorovala, ako sa v Katalánsku uplatňuje článok 165 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, najmä pokiaľ ide o rešpektovanie kultúrnej a jazykovej rozmanitosti regionálnymi orgánmi, a aby tieto výsledky zohľadnila vo svojej nasledujúcej správe o právnom štáte; ďalej vyzýva Komisiu, aby nadviazala dialóg s členským štátom a ponúkla technickú pomoc pri riešení otázok základných práv a aby prijala opatrenia na zabezpečenie toho, aby Španielsko presadzovalo práva španielsky hovoriacich detí v dvojjazyčných spoločenstvách;
12. žiada regionálne a celoštátne orgány, aby spolupracovali pri ukončení porušovania základných práv rodičov, detí a rodín a ich ochrane, ako sa uvádza v článku 21 Charty základných práv Európskej únie;
13. žiada regionálne orgány, aby prijali vhodné právne alebo správne opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby komunikácia zo strany verejnej správy v oblasti vzdelávania vrátane škôl so študentmi a s rodinami prebiehala v španielčine, ako aj v katalánčine, ex officio, bez toho, aby o to museli individuálne žiadať študenti alebo rodiny, a aby boli v oboch jazykoch aj ich webové stránky;
14. žiada, aby španielske vnútroštátne a regionálne orgány pozorne sledovali, či sa pri organizácii vzdelávacích systémov v Katalánsku dodržiava vyvážený obsah výučby jazykov a či sa s ostatnými úradnými jazykmi zaobchádza rovnako a či sú dosiahnuté ciele vzdelávania v ostatných úradných jazykoch;
15. navrhuje španielskym vnútroštátnym orgánom, aby preskúmali spôsob, akým Národný úrad pre vysokú školskú inšpekciu kontroluje v Katalánsku dodržiavanie minimálnych noriem pre vyvážený obsah výučby jazykov;
16. odporúča, aby nezávislí odborníci vykonali nezávislú kvantitatívnu a kvalitatívnu hĺbkovú analýzu, ktorá zhodnotí model jazykovej imerzie v katalánskych školách a rovnaké zaobchádzanie s ostatnými úradnými jazykmi vo vzdelávaní s cieľom poskytnúť zákonodarcom a zainteresovaným stranám odporúčania, ako vytvoriť vyvážený obsah vyučovania jazykov;
17. navrhuje vláde autonómneho spoločenstva Katalánska, aby zlepšila komunikáciu a dôveru s cieľom nadviazať konštruktívny dialóg s dotknutými rodinami;
18. konštatuje, že rozsudok zo 16. decembra 2020, ktorý stanovil Najvyšší súd Katalánska, o povinnosti zaručiť 25 % vyučovania v španielčine v katalánskom vzdelávacom systéme, v súčasnosti vláda autonómneho spoločenstva neuplatňuje; pripomína, že dodržiavanie zásad právneho štátu je jedným zo základných kameňov EÚ a je zakotvené v článku 2 Zmluvy o Európskej únii; domnieva sa, že nedodržiavanie súdnych rozhodnutí španielskou a katalánskou verejnou správou je v rozpore s touto základnou zásadou; je znepokojený skutočnosťou, že občania sa v dôsledku nečinnosti pri výkone tohto súdneho rozhodnutia musia individuálne domáhať súdneho prostriedku nápravy vo svojich veciach; vyzýva katalánske orgány, aby nebránili výkonu tohto rozsudku;
19. je znepokojený narušením deľby moci, nátlakom a kritikou sudcov v neprijateľných podmienkach s priamym vylúčením;
20. je znepokojený vylúčením, kontroverziami a reakciami verejnosti, ktoré tento problém

vyvoláva v katalánskej spoločnosti, vrátane prípadov sociálneho vylúčenia, zastrašovania a šikanovania detí a rodičov; odsudzuje akúkoľvek formu nenávisťných prejavov; žiada regionálne orgány, aby toto neprijateľné správanie pozorne sledovali a sankcionovali všetkých páchatel'ov; žiada regionálne a celoštátne orgány, aby vytvorili protokol obrany a ochrany pre ohrozené osoby vrátane rodín, ktoré sa obracajú na súdny systém s cieľom presadzovať rozsudok zo 16. decembra 2020;

21. navrhuje španielskym orgánom, aby zaviedli jeden prijímací test na univerzitu pre všetkých študentov študujúcich v Španielsku s rovnakými skúškami ako nástroj hodnotenia a transparentnosti s cieľom zabezpečiť skutočnú rovnosť príležitostí pre všetkých študentov bez ohľadu na ich pôvod, pohlavie, územie alebo materinský jazyk a zároveň rešpektovať súčasné regionálne právomoci v oblasti vzdelávania;

22. žiada, aby petície č. 0858/2017, 0650/2022 a 0826/2022 týkajúce sa dodržiavania jazykových režimov a organizácie vzdelávacieho systému v Katalánsku zostali otvorené;

23. odporúča zaslať túto správu a jej odporúčania regionálnej vláde Katalánska, španielskym vnútroštátnym orgánom vrátane ministerstva školstva, španielskemu ombudsmanovi, katalánskej ombudsmanke, Najvyššiemu súdu Katalánska a španielskemu Ústavnému súdu, kým sa čaká na rozhodnutie; odporúča tiež, aby sa táto správa zaslala monitorovacej skupine výboru LIBE pre právny štát a základné práva;

INFORMÁCIE O PRIJATÍ GESTORSKÝM VÝBOROM

Dátum prijatia	19.03.2024
Výsledok záverečného hlasovania	+: 19 -: 6 0: 0
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Margrete Auken, Francesca Donato, Alexis Georgoulis, Vlad Gheorghe, Peter Jahr, Stelios Kypouropoulos, Cristina Maestre Martín De Almagro, Dolors Montserrat, Emil Radev, Esther Sanz Selva, Jana Toom, Michal Wiezik, Kosma Złotowski, Tatjana Ždanoka
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Isabel Benjumea Benjumea, Rosa Estaràs Ferragut, Virginie Joron, Maite Pagazaurtundúa, Andrey Slabakov
Náhradníci (čl. 209 ods. 7) prítomní na záverečnom hlasovaní	Jorge Buxadé Villalba, Ana Collado Jiménez, Gabriel Mato, Andrey Novakov, Diana Riba i Giner, Susana Solís Pérez

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE

19	+
ECR	Jorge Buxadé Villalba, Kosma Złotowski, Margarita de la Pisa Carrión
ID	Virginie Joron
NI	Francesca Donato
PPE	Isabel Benjumea Benjumea, Ana Collado Jiménez, Rosa Estaràs Ferragut, Peter Jahr, Stelios Kympouropoulos, Gabriel Mato, Dolors Montserrat, Andrey Novakov, Emil Radev
Renew	Vlad Gheorghe, Maite Pagazaurtundúa, Susana Solís Pérez, Jana Toom, Michal Wiezik

6	-
NI	Alexis Georgoulis, Tatjana Ždanoka
S&D	Cristina Maestre Martín De Almagro
The Left	Esther Sanz Selva
Verts/ALE	Margrete Auken, Diana Riba i Giner

0	0

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania